

TOAMNA MUZICALĂ CLUJEANĂ 2013

Reflecții despre muzică, artiști și psihic

(Elena Maria Șorban, muzicolog – 6 noiembrie 2013)

Din bogata ofertă a Festivalului, am ales două direcții repertoriale: barocul instrumental și liedul romantic, reprezentate prin câte două concerte.

Concertul Ansamblului La Follia... „Sangvinicul și melancolicul” (1749) este o trionsonată de Carl Philipp Emanuel Bach – situată în perioada postbarocă, în așa-numitul „stil sensibil”, de esență preromantică. Este epoca situată între psihologia empirică a lui Leibniz și antropologia iluministă a lui Kant, epocă în care, pe de altă parte, înflorește *commedia dell’arte*. Iar un muzician cu o solidă formație compositorică și intelectuală ca fiul lui J. S. Bach s-a racordat la aceste realități culturale, cu o piesă nu numai de mare expresivitate, ci și de rafinament – în care aparența improvizatorie este rezultatul unei minuțioase elaborări a discursului. Violoniștii Codrin Emandi și Diana Emandi au întruchipat cele două personaje-tip, realizând pe scenă idealul de libertate virtuoză al „stilului sensibil”. Aceasta, la finalul unui recital opulent, cu piese de Corelli, Purcell, Haendel, Telemann (Suita „Gulliver”, o altă perlă), Balbastre – piese în care toți componenții Ansamblului La Follia au avut generoase contribuții solistice și de ansamblu. Sonata nr.6 în La major, pentru violoncel și continuo, de Luigi Boccherini a fost un alt centru de greutate al programului, în care Ciprian Câmpean și Paola Erdas au făcut o demonstrație de virtuositate și afect a ceea ce înseamnă stilul galant, particularizat ca atare în simultaneitatea temporală cu stilul sensibil și clasicismul muzical.

Canzoni italiene a fost genericul seratei camerale propuse de **sopranele Bianca Manoleanu, Stanca Maria Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu**. Una musica rara – cum s-ar spune, dat fiind că suntem obișnuiți să ascultăm doar operele de Bellini, Donizetti, Puccini, Catalani, Mascagni, Leoncavallo, Giordano. Artiștii au oferit soluții interpretative de efect, prin alternanța și reunirea celor două voci de soprană – cu sugestii operistice, datorate muzicii înseși, care arată legăturile dintre genuri, opera belcanto nefiind altceva decât dramatizarea principiului de cântec. Iar în plan personal, ce ar fi putut fi mai mult decât duoul dintre soție și soț? Evident, trioul părinților cu fiica – ajunsă, iată, pe culmile măiestriei vocale – o frumoasă și apreciazabilă formulă interpretativă, de excepțională îmbinare dintre afectivitate și artisticitate. Tot arsenalul tehnicii belcanto – melodicitate, ornamentică lejeră, registrație amplă, cu consistențe ale gravului și străluciri în acut, flexibilitatea dinamică numită *messa di voce* – a fost admirabil pus în valoare, alături de acompaniamentul pianistic care a subliniat traseul expresiv exuberant sau trist, jucăuș și înțelept.

Recitalul oferit de **Trio Barocco** a constituit debutul reunirii a trei experimentați interpreți ai muzicii secolelor XVII-XVIII: Mihai Ghiga (vioară), István Csata (viola da gamba) și Erich Türk (clavecin), într-o formație care, după cum remarcă muzicologul Bianca Temeș, reflectă pluriculturalitatea etnică a spațiului transilvan. Selecția programului – în principal, din Manuscrisul muzical de la Sfântu Gheorghe, sursă cu mențiunea de datare 1757, cuprinzând sonate de Telemann, Veracini, dar și dansuri locale – a ilustrat convingător nivelul vieții muzicale de epocă în spațiul autohton. De asemenea, Sonata op. 5 nr. 2, de Corelli, din codicele alcătuit, la

1738, de un anume Josephus Fazakas Krisbacensis, aşadar la Crizbav (comună din Țara Bârsei, situată la nord-vest de Braşov). Li s-au adăugat două piese programatice din romantismul timpuriu – similare „stilului reprezentativ” din barocul înalt – de János Lavotta (care a fost, aproape doi ani, capelmaestru clujean). Admirabile virtuozitatea, ornamentaţia, tonul instrumental strălucitor – este cert că această formaţie are toate atuurile pentru a se menţine şi, mai ales, de a face diplomatie culturală.

Încă un recital de cântece romantice ale unor autori de operă, cu **soprana Silvia Sorina Munteanu şi pianista Silvia Sbârciu**. De două ori şase Romante de Verdi (1838; 1845 – din prima perioadă de creaţie a autorului) – pe trasee expresive intense, de la oroare la pietate, de la pitorescul gitan la amorul sublim. Apoi, „Cântecele” (1857-8) de Richard Wagner, pe versurile celei pe care a admirat-o inaccesibil, Matilde Wesendonck. Arareori am avut prilejuri de a o asculta pe Silvia Sorina Munteanu – iar de data aceasta, a fost deplin convingătoare: o voce bogată, îmbinând, cum ar spune Pablo Neruda, „mătasea şi metalul”, într-un program în care pasionalul şi intelectualul s-au reunit într-o seară de neuitat. Calităţile acompaniamentului pianistic al Silviei Sbârciu au fost umbrite de ea însăşi. Pentru că între cei doi piloni vocal-instrumentali, a intercalat un adevărat recital propriu, cu parafraze lisztiene la opere de Wagner: Tannhäuser, Walkiria, Tristan şi Isolda. Luciditatea critică şi rigoarea academică se scufundă şi îmi rămâne entuziasmul de a cunoaşte, în carne şi oase, o neverosimil de puternică fiinţă, pe care aş numi-o „femeie lisztiană”!...

După Festivalul „Enescu” din septembrie, şi „Toamna muzicală clujeană” din octombrie 2013 a fost mult prea bogată pentru a o cuprinde. Fiinţa mea a degustat cam puţin, dar savoea a fost cu atât mai intensă! Există o anume plăcere a trăirii toamnelor, nu-i aşa?